

Sygn. akt II Ca 995/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Mikołajewski (spr.)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Marta Postulska-Siwiek

Sędzia Sądu Rejonowego Krzysztof Niezgoda (del.)

Protokolant Katarzyna Gustaw

po rozpoznaniu w dniu 20 kwietnia 2017 roku w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa W. P.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w (...) Spółce Akcyjnej V. (...) z siedzibą w W.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w L. od wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku z dnia 5 października 2016 roku, sygn. akt I C 1215/13

I. oddala apelację;

II. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej w L. na rzecz W. P. kwotę 1 800 zł (tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego;

III. nakazuje sprostować oczywiste omyłki w zaskarżonym wyroku w ten sposób, że:

a) w miejsce słowa (...) wpisać słowo (...),

b) w punkcie I. po słowie „zasądza” wpisać słowa „na rzecz W. P.”.

Sygn. akt II Ca 995/16

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 29 kwietnia 2013 roku powódka W. P. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w E. tytułem zadośćuczynienia kwoty 20 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że w dniu 28 grudnia 2010 roku przebywając na terenie giełdy towarowej pozwanej spółki pośliznęła się na ośnieżonym, oblodzonym i niezabezpieczonym w jakikolwiek sposób terenie obok hali kwiatowej, doznając spiralnego złamania lewej goleni. Z tego względu domaga się od pozwanego odpowiedniego zadośćuczynienia za krzywdę związaną z tym wypadkiem i jego następstwami.

Postanowieniem z dnia 9 października 2013 roku Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanych (...) Spółkę Akcyjną w L. oraz Towarzystwo (...) Spółkę Akcyjną w W..

Postanowieniem z dnia 6 grudnia 2013 roku Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanego (...) Spółkę Akcyjną V. (...) w W..

*

Wyrokiem z dnia 5 października 2016 roku Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku:

I. zasądził od pozwanych (...) S. A. w (...) S. A. V. (...) w W. kwotę 20 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 29 kwietnia 2013 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty – z zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego;

II. oddalił powództwo w pozostałej części;

III. zasądził od powódki W. P. na rzecz pozwanych (...) S. A. w (...) S. A. w W. kwoty po 1 217 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania;

IV. zasądził od pozwanych (...) S. A. w (...) S. A. V. (...) w W. na rzecz powódki W. P. kwotę 3 917 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, z zastrzeżeniem, że spełnienie tego świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego;

V. przejął na rzecz Skarbu Państwa zaliczkę w kwocie 500 zł uiszczoną przez powódkę;

VI. nakazał pobrać od pozwanego (...) S. A. w L. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 640,88 zł tytułem wynagrodzenia biegłego wyłączonego tymczasowo przez Skarb Państwa.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Umową z dnia 31 sierpnia 2000 roku nr (...) S. A. z siedzibą w E. (poprzednik prawny (...) S. A. w E.) zawarł umowę z Przedsiębiorstwem (...) Spółką z o. o. z siedzibą w L. (poprzednikiem prawnym (...) S. A. w L.) w przedmiocie kompleksowej usługi w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenach (...) giełdy. Aneksem nr (...) z dnia 13 stycznia 2003 roku zmieniono brzmienie § 4 tej umowy. Zgodnie z aneksem obowiązującym w chwili zdarzenia pozwany (...) S. A. w L. zobowiązany był do utrzymania czystości terenu L. (...), a ponadto w okresie zimowym (opady śniegu, gołoledź) zobowiązany był do ręcznego usuwania śniegu z chodników i wejść do hal na pobocza i posypywania terenów materiałami uszorstniającymi. Prace te miały być wykonywane stosownie do potrzeb, a pozwany (...) miał samodzielnie reagować na zaistniałe warunki atmosferyczne. Do każdej z hal na terenie (...) S. A. prowadziło kilka wejść, z których korzystali zarówno operatorzy jak i klienci. Żadne wejście nie było wyłączone z użytkowania klientów (...). Teren przed każdym wejściem objęty był tą umową. (...) S. A. w L. w dniu 28 grudnia 2010 roku miało zawartą umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z C. T.. U. S. A. (...) w W..

W dniu 28 grudnia 2010 roku teren przed wejściem do hali nr 6 (B) był oblodzony. Oblodzenie było widoczne, nie było w żaden sposób posypane piaskiem czy solą. Tego dnia około godziny 7.00 rano W. P. przyjechała na terenie giełdy towarowej (...) S. A. z siedzibą w E. po kwiaty. Powódka prowadziła działalność gospodarczą w postaci kwaciarni w C.. Po zakupach wyszła wyjściem bocznym z hali nr 6 (B) na pasaż pomiędzy halą nr 7(C). Tego dnia powódka zaparkowała swój pojazd pomiędzy halami 6 i 7 (B i C), w odległości około 20 metrów od wejścia bocznego do hali nr 6, w miejscu, które nie kolidowało z ruchem pieszych, nie było tam też zakazu parkowania. Nikt nie zwracał jej uwagi, aby przestawiła samochód. Kiedy niosła ostatnie zakupy i podchodziła do samochodu, pośliznęła się i upadła z własnej wysokości, doznając spiralnego złamania kości lewej nogi.

Dopiero po tym wypadku, po zgłoszeniu A. S., pracownicy (...) S. A. posypali nawierzchnię przed halami piaskiem i solą. Ustawiono też tabliczkę informującą, że jest ślisko.

Po wypadku powódka przewieziona została przez Pogotowie (...) do Szpitalnego Oddziału Ratunkowego (...) Publicznego Szpitala (...) w L.. Była hospitalizowana w Klinice (...) w L. w okresie od 28 grudnia 2010 roku do 31 grudnia 2010 roku. W dniu 28 grudnia 2010 roku zastosowano leczenie operacyjne w postaci zamkniętej repozycji złamania, stabilizacji gwoździem śródszpikowym blokowanym. Po zakończeniu hospitalizacji zalecono kontrolę w Poradni Przyklinicznej. Dnia 7 stycznia 2011 roku usunięto szwy, zalecono leżenie i elewację operowanej kończyny, chodzenie wyłącznie za pomocą lasek łokciowych, z częściowym odciążaniem kończyny. Zastosowano też leczenie farmakologiczne. W okresie od 4 lutego 2011 roku do 17 lutego 2011 roku powódka była ponownie hospitalizowana na Oddziale Chirurgicznym Szpitala (...) w L.. W dniu 15 lutego 2011 roku operacyjnie usunięto pręt zablokowany. Po zakończeniu hospitalizacji zalecono powódce chodzenie z pomocą laski łokciowej i kontynuację leczenia farmakologicznego. Powódka kontynuowała leczenie w poradni ortopedycznej do dnia 16 czerwca 2011 roku. Korzystała również z zabiegów rehabilitacyjnych w SPZOZ w C. w Zakładzie (...) w okresie od 14 marca 2011 roku do 1 kwietnia 2011 roku oraz w okresie od 20 marca 2012 roku do 3 kwietnia 2012 roku (masaż wirowy, ćwiczenia mięśni uda i stopy).

Przez okres 183 dni powódka przebywała na zwolnieniu lekarskim, a następnie został jej przyznany zasiłek rehabilitacyjny w ramach prewencji rentowej na kolejne sześć miesięcy. Przez okres 15 miesięcy powódka doznawała cierpień fizycznych o stopniu wyższym niż umiarkowany, spowodowanych gojeniem się złamania kości lewej nogi, dwukrotnym leczeniem operacyjnym, koniecznością odciążania lewej kończyny dolnej, stopniową rehabilitacją, koniecznością używania lasek łokciowych. Przez pierwsze sześć tygodni dolegliwości były szczególnie silne, z dolegliwościami bólowymi i obrzękiem lewej nogi. W. P. odczuwała ból praktycznie przy każdym poruszeniu nogą, czy zmianie pozycji. Nasilenie cierpień było regresywne, zwłaszcza po zastosowaniu wsparcia ortopedycznego i po zastosowanej farmakoterapii i leczeniu rehabilitacyjnym. W pierwszych tygodniach powódka nie mogła należycie opiekować się dziewięcioletnim dzieckiem i nie mogła odwozić go do szkoły, jak wcześniej. Sama wymagała pomocy, mąż przygotowywał jej posiłki. Po zejściu powódce pozostała blizna pooperacyjna wygojona oraz ograniczenia zgięcia grzbietowego w stawie skokowym wynoszące 20 stopni. Uraz skutkowałam długotrwałym uszczerbkiem na zdrowiu w wysokości 5 %. Rokowania co do stanu zdrowia powódki na przyszłość są pomyślne. Przed wypadkiem powódka pracowała jako sprzedawca kwiatów i po zakończonym leczeniu powróciła do tej pracy. Nie miała ograniczeń w uprawianiu sportów. Podczas leczenia gwoździ śródszpikowy został wprowadzony do kości piszczelowej po wcześniejszym rozdzieleniu więzadła właściwego rzepki, co spowodowało występowanie dolegliwości bólowych przedniej części stawu kolanowego po dłuższym chodzeniu w butach na wyższym obcasie (w wyniku występowania mechanizmu Putiego).

Decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przyznano powódce jednorazowe odszkodowanie z tytułu długotrwałego uszczerbku na zdrowiu będącego następstwem wypadku z dnia 28 grudnia 2010 roku w kwocie 6 800 zł.

Pismami z dnia 22 lutego 2012 roku oraz 14 listopada 2012 roku powódka dokonała zgłoszenia szkody i domagała się wypłaty przez pozwanego (...) S. A. zadośćuczynienia w kwocie 30 000 zł. Pismem z dnia 19 grudnia 2012 roku pozwany (...) S. A. odmówił wypłaty.

Sąd Rejonowy wskazał, na podstawie jakich dowodów ustalił powyższy stan faktyczny.

Sąd Rejonowy podniósł, że nie było podstaw do kwestionowania wywołanej w sprawie opinii biegłego ortopedy-traumatologa A. A..

Za wiarygodne Sąd Rejonowy uznał również zeznania świadków U. W., A. S., K. C. i G. M. oraz męża powódki A. P. i samej powódki.

Jedynie częściowo Sąd pierwszej instancji dał wiarę zeznaniom świadka B. R. – pracownika pozwanego (...) S. A., nie dając mu wiary co do tego, że odśnieżanie chodników i wejść do hal było wykonywane na bieżąco, w zależności od warunków pogodowych, gdy pozostaje to w sprzeczności z zeznaniami świadków A. S. i U. W..

Podobnie jedynie częściowo Sąd Rejonowy dał wiarę zeznaniom innego pracownika pozwanego (...) S. A. – M. C., niewiarygodnie twierdzącego, iż w miejscu, gdzie powódka się przewróciła, (...) S. A. nie było obowiążane do odśnieżania, posypywania piaskiem, skuwania lodu, zaś były to obowiązki innej prywatnej firmy. W tej mierze zeznania świadka były odosobnione i sprzeczne z umową stron. Nierzetelne były zeznania tego świadka, że w dniu 28 grudnia 2010 roku pracownicy (...) byli na miejscu „z ludzkiej ciekawości” i posypali miejsce zdarzenia piaskiem grzecznościowo.

Za nieistotne Sąd Rejonowy uznał zeznania świadka P. K..

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasadne wobec pozwanych (...) S. A. w (...) S. A. V. (...) w W. w ramach odpowiedzialności in solidum.

Sąd Rejonowy wskazał, że podstawą prawną odpowiedzialności pozwanego (...) S. A. był art. 415 k.c., regulujący odpowiedzialność sprawcy deliktu za zawinione działanie bądź zaniechanie, wyrządzające szkodę. Powódka dochodziła odpowiedniej sumy zadośćuczynienia za krzywdę na podstawie art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c.

Na stronie powodowej ciążył obowiązek wykazania (art. 6 k.c.) następujących przesłanek:

- 1) szkody,
- 2) faktu wywołującego szkodę, z którym ustawa wiąże obowiązek jej naprawienia (czyli zawinonego działania lub zaniechania pozwanego),
- 3) związku przyczynowego pomiędzy szkodą a faktem wywołującym szkodę.

Ostatecznie pozwani nie kwestionowali faktu szkody i okoliczności samego zdarzenia, natomiast sporne było to, kto odpowiada za nieutrzymanie w należyтым stanie miejsca, w którym pośliznęła się powódka i czy powódka mogła w tym miejscu zaparkować i poruszać się.

Sąd Rejonowy ustalił, że powódka pośliznęła się przy wejściu do hali nr 6 (B), z którego miała prawo korzystać. Wejście to, jak wynika z zeznań świadków, jak również z dołączonej dokumentacji fotograficznej (k. 304, zdjęcie nr 4), nie było wykorzystywane wyłącznie jako przejście służbowe, nie miało takich oznaczeń. Nie zostało wykazane, aby powódka zaparkowała pojazd w miejscu niedozwolonym. Naoczni świadkowie zeznali, iż powódka zaparkowała w miejscu ogólnodostępnym dla klientów (A. S., K. C., G. M., B. R., M. C.). Pełnomocnik pozwanego (...) S. A. dołączył dokumentację fotograficzną obrazującą stan faktyczny z 2016 roku a zajście miało miejsce w 2010 roku.

Sąd pierwszej instancji przyjął, że obowiązek odśnieżania tego miejsca na podstawie zawartej umowy obciążał (...) S. A. Realizując tę umowę pozwana spółka (...) miała obowiązek dochowania należytej staranności, ocenianej przez pryzmat zawodowego i profesjonalnego charakteru jej działalności (art. 355 § 1 i § 2 k.c.). Wina tego pozwanego polegała na niedołożeniu należytej staranności przy wykonywaniu powierzonych jej czynności i nieoczyszczeniu w sposób należyty, zarówno przed jak i w dniu zdarzenia, tej przestrzeni z zalegającej pokrywy lodowej, która była obiektywnie widoczna i stwarzała zagrożenie dla pracowników i klientów giełdy. Dopiero po zdarzeniu pracownicy (...) posypali to miejsce środkami uszorstniającymi i ustawiono ostrzeżenie o tym, że jest ślisko.

Pozwana spółka (...) w sposób nieprawidłowy monitorowała stan nawierzchni, a zgodnie z umową prace miała samodzielnie dostosować do potrzeb. Oczywiście jest, że trudno wymagać, aby w trakcie intensywnego ataku zimy należyte wykonanie zobowiązań oczyszczania nawierzchni ze śniegu i lodu poległo na ich natychmiastowym wyeliminowaniu. Nie zostało jednakże wykazane, aby ten pozwany podejmował w dniu zdarzenia jakiegokolwiek jakiegokolwiek czynności zimowego zabezpieczenia przedmiotowej nawierzchni.

W ocenie Sądu Rejonowego w sprawie zachodziły natomiast przewidziane w art. 429 k.c. przesłanki wyłączenia odpowiedzialności pozwanego (...) S. A. w (...), który powierzył świadczenie usług należytego utrzymania terenów wokół hal przedsiębiorcy – spółce (...), trudniącej się profesjonalnie wykonywaniem tych czynności.

Zgodnie z art. 445 § 1 k.c. w przypadku uszkodzenia ciała sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Ustalając wysokość zadośćuczynienia sąd bierze pod uwagę wszelkie okoliczności mające wpływ na rozmiar krzywdy. Są nimi w szczególności: rozmiar, nasilenie i czas trwania cierpień fizycznych i psychicznych, nieodwracalność następstw wypadku (zszpecenie, kalectwo), trwałość skutków czynu niedozwolonego, rodzaj wykonywanej pracy, prognozy na przyszłość, poczucie nieprzydatności społecznej, bezradność życiową, wiek poszkodowanego i inne czynniki podobnej natury. Ze względu na kompensacyjny charakter zadośćuczynienia jego wysokość musi przedstawiać odczuwalną wartość ekonomiczną, adekwatną do warunków gospodarki rynkowej.

Oceniając zasadność przyznania i wysokość zadośćuczynienia w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy miał na uwadze następujące okoliczności:

- okres hospitalizowana powódki,
- dwukrotne leczenie operacyjne złamania,
- konieczność stosowania farmakologii, poruszania się za pomocą laski łokciowej, korzystania z zabiegów rehabilitacyjnych,
- okres niezdolności do pracy
- cierpienia doznawane przez okres 15 miesięcy, w tym przez sześć miesięcy odczuwanie szczególnie silnych dolegliwości związanych z obrzękiem lewej nogi,
- trwałe następstwa w postaci blizny pooperacyjnej i ograniczenia zgięcia grzbietowego w stawie skokowym wynoszącego 20 stopni,
- stopień długotrwałego uszczerbku na zdrowiu (5 %),
- utrzymujące się dolegliwości bólowe przedniej części stawu kolanowego po dłuższym chodzeniu w butach na wyższym obcasie.

Zdaniem Sądu Rejonowego przyznana powódce kwota zadośćuczynienia (20 000 zł) jest adekwatna do rozmiaru krzywdy powódki.

Na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo w zakresie odsetek ustawowych za opóźnienie, wskazując, że pozwany (...) S. A. już przed procesem był wzywany do zapłaty zadośćuczynienia.

Ponieważ pozwani, co do których powództwo uwzględniono, ponoszą odpowiedzialność cywilnoprawną wobec powódki z odmiennych podstaw prawnych (w przypadku (...) S. A. jest to odpowiedzialność deliktowa, a w przypadku (...).(…) S. A. jest to odpowiedzialność kontraktowa) odpowiadają oni wobec powódki in solidum. Uzasadnia to zasądzenie całego świadczenia od każdego z pozwanych z zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia przez jednego z nich zwalnia drugiego.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu Sąd Rejonowy uzasadnił art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu), do których zalicza się też wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika i koszty sądowe.

Powódka wygrała sprawę w całości przeciwko pozwanym (...) S. A. w (...) S. A. V. (...) w W.. Na jej koszty procesu składają się: wynagrodzenie pełnomocnika – radcy prawnego w kwocie 2 400 zł (§ 2 ust. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1348, ze zm.), opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł, opłata od pozwu w kwocie 1 000 zł, zaliczka na poczet opinii biegłego w kwocie 500 zł. Pozwani (...) S. A. i (...). U. S. A. powinni in solidum zwrócić powódce poniesione koszty procesu.

Pozwani (...) S. A. oraz (...) S. A. wygrali natomiast sprawę, toteż zasadnym było zasądzenie od powódki na ich rzecz kwot po 1 217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Pozwani ponieśli koszty wynagrodzenia pełnomocnika w kwocie 2 400 zł oraz opłaty od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Nadto Sąd Rejonowy rozliczył koszty sądowe związane z wydatkami na opinię biegłego, obciążając pozwanego (...) S. A. kwotą nie pokrytą przez powódkę.

*

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany (...) S. A., zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego w punktach I., IV., V. i VI.

Skarżący zarzucił zaskarżonemu wyrokowi:

1. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 415 k.c. i art. 429 k.c. przez błędne przyjęcie, że odpowiedzialność za upadek powódki na terenie (...) S. A. w E. ponosi pozwany (...) S. A. w L., a w szczególności przez nieuzasadnione okolicznościami sprawy uznanie, iż odpowiedzialność ta w odniesieniu do konkretnego zdarzenia, będącego przedmiotem procesu przeszła skutecznie na pozwanego (...) S. A. w L.,

2. nieuwzględnienie znacznego przyczynienia się powódki do powstania szkody przez zaniechanie przez nią bez poważnej przyczyny skorzystania z bezpiecznego i dobrze utrzymanego parkingu przeznaczanego dla kupujących i zaparkowanie samochodu bez żadnej obiektywnej potrzeby w miejscu do tego nieprzeznaczonym, a co także istotne, nieprzeznaczonym dla kupujących,

3. naruszenie art. 445 § 1 k.c. przez pominięcie przez Sąd pierwszej instancji faktu, iż przyznana pozwanej suma tytułem zadośćuczynienia nie jest odpowiednia do okoliczności sprawy z uwagi na nieuwzględnienie przyczynienia się powódki do powstania szkody, a tym samym do następstw tego zdarzenia,

4. istotne naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 k.p.c., przez oparcie rozstrzygnięcia na niepełnym materiale dowodowym na skutek braku wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności błędne określenie zakresu obowiązku zimowego oczyszczania terenów Rynku opisanego w treści wiążącej strony umowy nr (...) z 31 sierpnia 2000 roku.

Pozwany (...) S. A. w L. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa w całości w stosunku do tego pozwanego, a w konsekwencji do zobowiązanego in solidum ubezpieczyciela (...) S. A. V. (...) w W., a także o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego (...) S. A. w L. kosztów postępowania za obie instancje według norm prawem przepisanych i obciążenie powódki pozostałymi kosztami sądowymi powstałymi w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego (...) S. A. w L. nie jest zasadna. Odniesienie się przez pozwanego do zaskarżonego wyroku w części zasądzającej świadczenie od ubezpieczyciela (...) S. A. V. (...) w W. należało zinterpretować jako odwołanie się do art. 378 § 2 k.p.c., gdyż w przypadku uwzględnienia apelacji zachodziłyby podstawy do rozpoznania sprawy także na korzyść tego zakładu ubezpieczeń. Nie jest natomiast dopuszczalne zaskarżenie wyroku w zakresie odnoszącym się do innego pozwanego współuczestnika materialnego.

W stosunku do pozostałych pozwanych wyrok Sądu Rejonowego jest prawomocny i nie biorą oni udziału w postępowaniu odwoławczym wywołanym apelacją pozwanego (...) S. A. w L.. Z tego względu nie było żadnych podstaw do orzekania o zawartych w ich odpowiedziach na apelację żądaniach zasądzenia zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Kontrolując zaskarżony wyrok w granicach zaskarżenia Sąd Odwoławczy stwierdza, że w zakresie faktów istotnych dla rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, oceniając dowody zgodnie z dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy przyjmuje te ustalenia za własne.

Sąd Rejonowy w zasadniczej części dokonał również prawidłowej oceny prawnej ustalonego stanu faktycznego, aczkolwiek należy ją częściowo zmodyfikować (o czym niżej).

Odnosząc się do zarzutu apelacji dotyczącego naruszenia art. 233 k.p.c. należy wskazać, że Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, iż miejsce zdarzenia było objęte umową zawartą przez poprzedników prawnych (...) S. A. i (...) S. A. Przypomnieć należy, że zgodnie z § 4 ust. 3 tej umowy, w brzmieniu nadanym jej aneksem nr (...) (k. 59-60), w okresie zimowym (...) było zobowiązane do ręcznego usuwania śniegu z chodników i wejść do hal na pobocza oraz posypywania terenów materiałami uszorstniającymi. Prace te miały być wykonywane stosownie do potrzeb, w samodzielnej reakcji na warunki atmosferyczne. Zgodzić się należy z Sądem pierwszej instancji co do tego, że miejsce zdarzenia (ustalone bezspornie i zaznaczone na mapie z k. 72 oraz widoczne na zdjęciach z koperty na k. 304) należało uznać za objęte przedmiotowym zapisem umowy. Znajduje się ono w bezpośredniej bliskości przejścia pomiędzy halami nr 6 i nr 7 przeznaczonego do ruchu pieszego sprzedawców i kupujących oraz przy wejściach bocznych do hali nr 6. Ze wskazanych przez Sąd pierwszej instancji dowodów osobowych wynika, że każde z wejść mogło być wykorzystywane zarówno przez sprzedawców jak i kupujących, a powódka nie zaparkowała w miejscu niedozwolonym, objętym odpowiednim zakazem, ale w miejscu, w którym regularnie zatrzymywały się inne pojazdy. Przywołany wyżej zapis umowy dotyczący zimowego oczyszczania nie ograniczał zakresu odśnieżania i odladzania tylko do głównych wejść do hal, najczęściej wykorzystywanych przez kupujących. W ocenie Sądu Odwoławczego nietrafnie też apelujący odwołuje się do załącznika do umowy (k. 310) określającego częstotliwość usługi sprzątnięcia terenu giełdy w celu wykazania, że miejsce zdarzenia nie było objęte obowiązkiem zimowego zabezpieczenia przez (...) S. A. Po pierwsze załącznik ten w części oznaczonej kolorami odnosi się wyłącznie do częstotliwości sprzątnięcia i to w dodatku w sposób przybliżony, bowiem trudno racjonalnie uzasadnić to, dlaczego (...) miałyby sprzątać cały teren położony pomiędzy halami nr 10 i 9, 9 i 8 czy 8 i 7, a już w przypadku terenu pomiędzy halami nr 7 i 6 nie sprzątałoby pasa terenu przyległego do hali nr 6. Po drugie w przywołanym wyżej zapisie umowy wyraźnie jest mowa o zimowym zabezpieczeniu wejść do hal (wszystkich a nie tylko niektórych, do czego doprowadziłyby przyjęcie stanowiska apelującego).

W konsekwencji nie było podstaw do przyjęcia, że powódka zaparkowała w miejscu do tego nieprzeznaczonym i pośliznęła się w miejscu nie objętym obowiązkiem zimowego utrzymania zgodnie z umową zawartą przez poprzedników prawnych (...) S. A. i (...) S. A. Wobec tego Sąd Rejonowy prawidłowo przyjął, że na podstawie art. 429 k.c. w tym zakresie wyłączona jest odpowiedzialność (...) S. A. a wchodzi w grę odpowiedzialność (...) S. A. Nie było też podstaw do przyjęcia przyczynienia się powódki, skoro nie można postawić jej żadnego zarzutu obiektywnie nieprawidłowego zachowania (w szczególności nie można dopatrywać się przyczynienia powódki w tym, że zaparkowała w pobliżu bocznego wejścia do hali a nie na wydzielonym parkingu), zaś wyłączną przyczyną jej upadku było zaniechanie przez pracowników apelującego działań polegających na usunięciu śniegu i lodu oraz posypaniu nawierzchni materiałami uszorstniającymi. Apelujący nie wykazywał, aby pojawienie się oblodzenia było następstwem nagłego wystąpienia niekorzystnych warunków atmosferycznych uniemożliwiających niezwłoczne jego usunięcie, tj. aby nie było możliwe wcześniejsze zimowe zabezpieczenie tego terenu.

Nietrafnie natomiast Sąd Rejonowy wskazał jako podstawę prawną odpowiedzialności (...) S. A. art. 415 k.c., który dotyczy odpowiedzialności deliktowej osób za własne działanie bądź zaniechanie. W przypadku osób prawnych odpowiedzialność deliktową przewiduje art. 416 k.c., dotyczący zawinięcia organu osoby prawnej, a w sprawie nie zostało wykazane, aby zachowanie zarządu pozwanego (...) miało związek z tym, że w dniu zdarzenia nie oczyszczono

należycie tego terenu. Niewątpliwie natomiast (...) zatrudniając pracowników, którzy podlegają jego kierownictwu i mają obowiązek stosować się do jego wskazówek, odpowiada za szkodę wywołaną zawinionym niedopełnieniem swoich obowiązków przez pracowników odpowiedzialnych za należyte utrzymanie terenu giełdy (art. 430 k.c.).

Sąd Rejonowy prawidłowo natomiast zastosował art. 445 § 1 k.c. ustalając odpowiednią wysokość zadośćuczynienia należnego powódce za krzywdę. W sytuacji, w której w wyniku upadku powódka doznała złamania lewej nogi wymagającego dwukrotnego leczenia operacyjnego, przez okres ponad dwóch miesięcy była unieruchomiona a przez okres około roku była niezdolna do pracy, odczuwała duże cierpienia związane z samym urazem, procesem leczenia i rehabilitacji, z czym wiązały się też ograniczenia w życiu codziennym powódki, w tym w możliwości opieki nad dzieckiem, a ponadto nadal powódka odczuwa dolegliwości bólowe w przypadku korzystania z obuwia na wyższym obcasie, nie sposób uznać kwoty 20 000 zł za sumę wygórowaną. Wręcz przeciwnie, jawi się ona jako umiarkowana, a Sąd Rejonowy przekonująco wysokość zadośćuczynienia uzasadnił. Zaznaczyć należy, że Sąd drugiej instancji mógłby dokonać korekty wysokości zasądzonego zadośćuczynienia tylko wówczas, gdyby było ono nieodpowiednie w stopniu rażącym (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2004 roku, sygn. I CK 219/04, Lex nr 146356).

Sąd Rejonowy prawidłowo też przyjął, że w dniu 29 kwietnia 2013 roku pozwany (...) S. A. pozostawał w opóźnieniu ze spełnieniem na rzecz powódki świadczenia pieniężnego z tytułu zadośćuczynienia, bowiem był wzywany do zapłaty przed procesem, toteż na podstawie art. 481 § 1 i § 2 k.c. powódce należą się odsetki ustawowe za opóźnienie.

Skarżący nie sformułował zarzutów naruszenia przepisów prawa procesowego w zakresie rozstrzygnięć o kosztach procesu i o nieuiszczonych kosztach sądowych, a Sąd Odwoławczy z urzędu uwzględnia tylko naruszenie prawa materialnego oraz nieważność postępowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 roku, II CSK 400/07). Z uwagi na wynik postępowania odwoławczego nie było podstaw do zmiany tych rozstrzygnięć.

Wobec oddalenia apelacji pozwanego (...) S. A., na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. należało zasądzić od apelującego na rzecz powódki zwrot kosztów postępowania apelacyjnego obejmujących wynagrodzenie pełnomocnika powódki – radcy prawnego w stawce minimalnej wynikającej z § 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1804, ze zm.).

Na podstawie art. 350 § 1 i § 3 k.p.c. Sąd Okręgowy sprostował istotne omyłki pisarskie w zaskarżonym wyroku (w granicach objętych zaskarżeniem), przy czym negatywnie należy ocenić niestaranną redakcję zaskarżonego orzeczenia.

Jedynie na marginesie należy również krytycznie ocenić sposób procedowania Sądu pierwszej instancji w zakresie przekształceń podmiotowych. Wezwanie do udziału w sprawie w charakterze pozwanego mogło w niniejszej sprawie nastąpić:

- a) na wniosek powódki lub pozwanego, jeżeli okazało się, że powództwo nie zostało wniesione przeciwko osobie, która powinna być w sprawie pozwaną (art. 194 § 1 k.p.c.),
- b) wyłącznie na wniosek powódki, jeżeli okazało się, że powództwo o to samo roszczenie może być wytoczone przeciwko innym jeszcze osobom (art. 194 § 3 k.p.c.).

Od wyżej wskazanego dopozwania należy odróżnić przypozwanie, które polega na zawiadomieniu innego podmiotu o możliwości przystąpienia do sprawy w charakterze interwenienta ubocznego (art. 84 k.p.c.). Podmiot przypozwany nie staje się stroną pozwaną i od niego zależy, czy wstąpi do procesu w charakterze interwenienta ubocznego.

Zagadnienia te nie mają jednak znaczenia dla rozstrzygnięcia o apelacji pozwanego (...) S. A., a zatem zbędne jest bliższe analizowanie postępowania Sądu pierwszej instancji w tym zakresie.

Z tych względów na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

1 A w konsekwencji – jego ubezpieczyciela ((...) S. A.).